

Konkurrensverkets ställningstagande om avtalsvillkor omfattas av begreppet handelsmetod i lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter

Sammanfattning

1. Enligt Konkurrensverkets bedömning kan det utgöra en överträdelse av lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter att avtala om metoder som är i strid med lagen, även om någon faktisk handling utifrån avtalsvillkoret inte har vidtagits.

Bakgrund

2. Konkurrensverket har erhållit frågor om de förbjudna metoder som anges i lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter (LOH) endast tar sikte på en faktisk handling eller om också avtalsvillkor i strid med lagen, i fall där faktisk handling inte vidtagits, kan utgöra otillbörliga handelsmetoder.
3. Av LOH framgår inte uttryckligen om de förbjudna metoderna endast avser faktiska handlingar eller också avtalsvillkor. Inte heller klargörs frågan fullt ut av lagens förarbeten. Mot denna bakgrund finns det anledning för Konkurrensverket att klargöra verkets bedömning av rättsläget i frågan.

Frågeställning

4. Kan ett avtalsvillkor utgöra en otillbörlig handelsmetod enligt LOH även om någon faktisk handling utifrån avtalsvillkoret inte har vidtagits?

Rättslig reglering m.m.

5. Det framgår inte uttryckligen av lagtextens ordalydelse om det endast är faktiska handlingar som omfattas av begreppet "metod" eller om förbuden avser också avtalsvillkor. Lagtextens utformning tenderar vid första anblick att ta sikte på handling, då det exempelvis är förbjudet "att betala senare än 30 dagar" efter en viss tidpunkt.

6. I utredarens förslag till genomförande av UTP-direktivet¹ framförs att direktivet inte lämnar utrymme för parter att avtala om längre betaltid än vad som följer av de regler som finns i direktivet.² Tillsynsmyndigheten anses kunna meddela beslut om förbud såväl när ett visst konkret beteende eller när ett avtalsvillkor utgör en otillbörlig handelsmetod.³ I propositionen anges att metoderna i 5 § LOH är förbjudna under alla förhållanden, till skillnad från de metoder som räknas upp i 12 § som endast är förbjudna om parterna inte tidigare klart och tydligt har kommit överens om dem i avtal. Specifikt rörande lagens bestämmelse om betaltid anges att det är den faktiska betalningen som avses och inte den avtalade betalningstiden.⁴
7. Det anges i skälen till UTP-direktivet att otillbörliga handelsmetoder kan förekomma vid alla stadier i försäljningen av en jordbruks- eller livsmedelsprodukt, före, under och efter själva försäljningstransaktionen och att medlemsstaterna bör se till att direktivet gäller sådana otillbörliga handelsmetoder oavsett när de förekommer. Vidare anges att vissa handelsmetoder anses vara otillbörliga till sin natur och att parterna inte bör ha möjlighet att avtala om de ska tillämpas eller inte.⁵ Noteras kan också att UTP-direktivet tillåter att EU:s medlemsstater vid genomförandet inför övergångsbestämmelser där marknadsaktörer erhåller möjlighet att inom en tidsperiod justera sina avtalsvillkor inför ikraftträdandet.
8. Vid studie av övrig relevant marknadsrättslig lagstiftning på svensk och EU-nivå kan konstateras att avtalsvillkor i sig bedömts kunna vara lagstridiga.⁶ Också EU-domstolen har tolkat begreppet "affärsmetod" på så sätt att avtalsvillkor omfattas.⁷

Konkurrensverkets bedömning

9. Det framstår enligt Konkurrensverkets bedömning som tydligt att lagstiftaren i det bakomliggande direktivet har åsyftat att avtalsvillkor ska omfattas av vad som kan utgöra en otillbörlig handelsmetod. UTP-direktivet är ett minimidirektiv enligt vilket medlemsstaterna är skyldiga att införa regler som inte är mindre ingripande än vad direktivet föreskriver. Att också den svenska lagen ska tolkas så att med handelsmetod avses även villkor vinner stöd i förarbetenas resonemang och av regleringen i övrig marknadsrättslig lagstiftning. Det

---

¹ Europaparlamentets och rådets (EU) direktiv 2019/633 av den 17 april 2019 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan.

² Ds 2019:19 s. 86.

³ Ibid s. 164.

⁴ Prop. 2020/21:134 s. 105.

⁵ Jfr skäl 15–16.

⁶ Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare samt Europarådets och parlamentets direktiv 2011/7/EU av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (omarbetning), artikel 7 samt skäl 27.

⁷ EU-domstolens dom av den 15 mars 2012 i mål C-453/10 Pereničová och Perenič, ECLI:EU:C2012:144. Jfr även exempelvis De Pourcq, S. och Terryn, E., *Prohibited and conditionally permitted unfair trading practices*, Keirsbilck, B. och Terryn, E. (red.), *Unfair trading practices in the food supply chain, implications of Directive (EU) 2019/633*, 2020, s. 41.

uttalande som görs i propositionen angående betaltider synes syfta till att motivera en direktivkonform ordalydelse av den aktuella bestämmelsen. Konkurrensverket anser, med beaktande av rättsläget i övrigt, inte att formuleringen bör tolkas som att ett avtalsvillkor inte kan utgöra en handelsmetod i den mening som avses i lagen. En motsatt slutsats skulle enligt Konkurrensverkets mening motverka lagens syfte att skydda leverantörer och skapa osäkerhet hos desamma rörande vad de förväntas acceptera i ett avtal. Också på ett principiellt plan framstår det som främmande att parter ska kunna avtala om villkor direkt i strid med tvingande förbud.

10. Mot denna bakgrund gör Konkurrensverket bedömningen att begreppet handelsmetod i LOH, utöver faktiska handlingar, även omfattar avtalsvillkor. Enligt Konkurrensverket kan det därför utgöra en överträdelse av LOH att avtala om metoder som är i strid med lagen, även om någon faktisk handling utifrån avtalsvillkoret inte har vidtagits.

Ställningstagandets tillämpning

11. Detta ställningstagande tillämpas från och med den 19 april 2022.

Detta ställningstagande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunniga juristen Estrid Faust.

Beslutet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrifter.

Rikard Jermsten

Estrid Faust